

Lapin yliopiston ylioppilaskunnan yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelma vuosille 2014–2016

Hyväksytty LYY:n hallituksen kokouksessa 21/2013 16.10.2013

Hyväksytty LYY:n edustajiston kokouksessa 7/2013 23.10.2013

1. Yhdenvertainen ja tasa-arvoinen LYY

Lapin yliopiston ylioppilaskunnan (LYY) arvoihin kuuluvat yhdenvertaisuus ja tasa-arvo, jotka luovat perustan kaikelle toiminnalle. Tämä on LYYn Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelma. Suunnitelman tavoitteena on antaa työkaluja ja ohjeita LYYn työntekijöille ja luottamushenkilöille sekä ainejärjestöjen toimijoille yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon toteuttamiseen käytännössä sekä syrjinnän ja kiusaamisen ehkäisyyn. Suunnitelma jaetaan aina uusille toimijoille. Lisäksi suunnitelma on nähtävissä ja tulostettavissa LYYn verkkosivuilta. Verkkosivuilta löytyy myös tietoa yhdenvertaisuus- ja tasa-arvoasioista sekä niihin liittyvästä LYYn toiminnasta.

Tasa-arvosta ja yhdenvertaisuudesta säännellään Suomen lainsäädännössä. Perustuslaissa on syrjinnän kieltä ja velvoite edistää sukupuolten tasa-arvoa. Tasa-arvolaki määrää sukupuolten välisen tasa-arvon edistämistä ja sukupuolisyrynnän kielloista sekä niiden rikkomisen seuraamuksista. Yhdenvertaisuuslaissa on säännökset yhdenvertaisten mahdollisuuksien edistämistä ja syrjinnän kielloista iän, etnisen tai kansallisen alkuperän, kansalaisuuden, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, terveydentilan, vammaisuuden, seksuaalisen suuntautumisen tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella. Lisäksi rikoslaisissa on kielletty työsyryntä ja palvelussuhdelainsäädännössä on yleinen velvoite henkilöstön tasapuoliseen kohteluun.

Lainsäädännön ja ylioppilaskunnan sääntöjen sekä strategian pohjalta LYYssä taataan yhdenvertaiset ja tasa-arvoiset mahdollisuudet kaikille ylioppilaskunnan piirissä toimiville opiskelijoille ja työntekijöille.

Yhdenvertaisuus ja tasa-arvo ovat läpäisevinä teemoina mukana kaikessa ylioppilaskunnan toiminnassa; sitä tarvitaan niin tiedotuksessa, henkilöstöpolitiikassa, päätöksiä valmisteltaessa, päätöksenteossa ja kokouskäytännöissä kuin yliopistohallinnon opiskelijaedustajien valinnassa ja järjestökoulutuksessakin. Tämän yhdenvertaisuus- ja tasa-

arvosuunnitelman täytäntöönpanosta vastaavat kaikki ylioppilaskunnan toimielimet ja toimihenkilöt – erityisesti edustajisto, hallitus ja sihteeristö.

2. Tavoitteet ja toimenpiteet

Tavoite 1: Ylioppilaskunnan henkilöstö aktiivisena yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon edistäjänä

- Ylioppilaskunnan yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelma täydentää ylioppilaskunnan Henkilöstösuunnitelmaa (2013), jossa on jo tarkemmin linjattu henkilöstöasioista kuten rekrytoinnista, johtamisesta ja työhyvinvoinnista. Henkilöstösuunnitelman lisäksi käytössä on ylioppilaskuntien yhteinen työehtosopimus. Kaikki ylioppilaskunnan työntekijät ovat keskenään tasa-arvoisia ja yhdenvertaisia.
- Edunvalvonta-asiantuntijan toimenkuvaan kuuluu häirintäyhdyshenkilönä toimiminen sekä yhdenvertaisuus- ja tasa-arvoasioista vastaaminen. Lisäksi kaikki henkilökunnan jäsenet huolehtivat omassa toiminnassaan yhdenvertaisuuden toteutumisesta.
- Ylioppilaskunnan hallinnossa noudatetaan hyvän hallinnon periaatteita. Hyvän hallinnon tavoitteiden toteutumista voidaan arvioida ylioppilaskunnan toimintakäsikirjan päivittämisen yhteydessä ja kirjata toimintakäsikirjaan konkreettisia suosituksia toimintatavoista.
- Ylioppilaskunnan henkilöstö huomioi yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelman asioita valmistellessaan.

Tavoite 2: Luottamushenkilöiden toiminta perustuu yhdenvertaisuudelle ja tasa-arvolle

- Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvo huomioidaan päätöksenteossa ja kokouskäytännöissä, sekä erityisesti hallinnon opiskelijaedustajien valinnoissa. LYYssä arvioidaan jokaisen päätöksen yhteydessä päätöksen tasa-arvovaikutuksia. Tasa-arvovaikutusten arviointi tehdään aina henkilövalintojen yhteydessä kirjallisena kokouspöytäkirjaan. Hallitus ja edustajisto voi halutessaan ottaa tasa-arvovaikutusten kirjallisen arvioinnin käyttöön myös muussa päätöksenteossa.
- Vuosittain uuden hallituksen järjestäytyessä nimetään yksi hallituksen jäsenistä vastaamaan yhdenvertaisuus- ja tasa-arvoasioista. Vastuu kirjataan ylös omana

vastuualueenaan, jotta jäsenistö tietää selkeästi kenen vastuulla tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusasiat ovat.

- Strategia linjaa ylioppilaskunnan toimintaa ja siinä on määritelty yleiset tavoitteet, joiden pohjalta toimintaa toteutetaan. Ylioppilaskunnan strategian päivittämisen yhteydessä tasa-arvokirjauksen tarve, tilanne ja muutokset tarkastetaan.

Tavoite 3: Opiskelijat ovat yhdenvertaisia ylioppilaskunnan jäseniä

- Kaikilla opiskelijoilla on oltava yhtäläiset mahdollisuudet osallistua, toimia ja vaikuttaa ylioppilaskunnassa. Ylioppilaskunta voi kysellä esimerkiksi jäsenkyselyn tai kiusaamis- ja häirintäkyselyn yhteydessä opiskelijoiden kokemuksia opiskelijatoiminnan avoimuudesta. Ylioppilaskunnan omassa toiminnassa kiinnitetään erityistä huomiota siihen, että toimintaan on mahdollisimman helppo tulla mukaan. Lisäksi ainejärjestöjen koulutuksissa otetaan esille demokraattisen järjestötoiminnan ja avoimen ilmapiirin luomisen tärkeys. Lisäksi LYY pyrkii aktiivisesti luomaan, testaamaan ja jatkokehittämään matalan kynnyksen osallistumisen malleja.
- Ylioppilaskunnan kaikessa toiminnassa, niin edunvalvonnassa kuin palveluissakin, huomioidaan esteettömyys, opiskelijoiden erilaiset elämäntilanteet sekä yksilöllisyys. LYY pyrkii jatkuvasti etsimään tietoa erilaisista opiskelijapoluista ja käyttämään tuota tietoa hyväksi tehokkaassa edunvalvonnassa. LYYn tapahtumatuotannossa kiinnitetään huomiota tapahtumien esteettömyyteen ja tapahtumien markkinoinnissa apuna käytetään tutti- ja esteettömyysleimaa.
- Ylioppilaskunnan ja ainejärjestöjen tapahtumissa käytetään hyödyksi ylioppilaskunnan *Tapahtumaopasta*, jossa huomioidaan opiskelijoiden yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon toteutuminen. Järjestösihteeri esittelee *Tapahtumaoppaan* vuosittain perehdytyksen yhteydessä uusille toimijoille.
- Ylioppilaskunnan toiminnassa yhdenvertaisuus- ja tasa-arvoasioita voidaan huomioida esimerkiksi seuraavin tavoin:
 - Tapahtumien järjestämisessä kiinnitetään erityistä huomiota fyysiseen esteettömyyteen. Tapahtumapaikan esteettömyys selvitetään jo tapahtumaa järjestettäessä ja tapahtuman esteettömyydestä informoidaan mainosmateriaaleissa.

- Tapahtumien tarjoiluissa huomioidaan erilaiset ruoka-aineallergia, erikoisruokavaliot sekä alkoholittomuus. Ylioppilaskunta pitää alkoholittoman tapahtumatuotannon tärkeyttä esillä erityisesti yhteistyössä ainejärjestöjen kanssa. Ylioppilaskunnan tarjoamissa pienehköissä eväissä ja välipaloissa, esimerkiksi jaostojen ja edustajiston kokouksissa, suositaan kasvisruokaa.
- Kielenkäytössä ja toiminnassa pyritään pääsemään eroon hetero-olettamuksesta konkreettisten tavoitteiden kautta, kuten luopumalla heteronormatiivisesta vuosijuhlien plaseeruksesta
- Perheellisille opiskelijoille järjestetään heidän elämäntilannettaan tukevaa toimintaa säännöllisesti vähintään kaksi kertaa vuodessa. Tämän lisäksi perheelliset opiskelijat huomioidaan myös edunvalvonnassa.
- Työssäkäyvien opiskelijoiden elämäntilanteesta johtuvat erityistarpeet huomioidaan edunvalvonnassa. Kaikilla opiskelijoilla tulee olla mahdollisuus suorittaa opiskeluita mahdollisimman joustavasti.
- Liikuntapalveluiden järjestämisessä huomioidaan opiskelijoiden yksilöllisyys ja erilaiset elämäntilanteet; palveluita tarjotaan myös iltaisin ja viikonloppuisin. Ylioppilaskunta kannustaa erityisesti ainejärjestöjä järjestämään liikuntatoimintaa korkeakoululiikunnan palvelujen ulkopuolisina aikoina, ja kannustaa suuntaamaan liikuntatoimintaa kaikille opiskelijoille, mukaan lukien kansainväliset opiskelijat.
- Sukupuolistereotyyppioihin liittyvistä olettamuksista pyritään pois ja LYYn toiminnassa huomioidaan sukupuolien moninaisuus. Sukupuoli ei saa olla määrittävä tekijä esimerkiksi hallituksen ja tapahtumien järjestelyiden tehtävien jaossa. Lisäksi sukupuolittuneesta kielenkäytöstä, kuten työttely ja pojittelu, pyritään eroon.
- Kaikki tiedottaminen pyritään tekemään suomeksi ja englanniksi. Englanninkielisessä tiedottamisessa tulee huomioida niin tutkinto- kuin vaihto-opiskelijatkin. Ylioppilaskunnan tiedottamiskäytäntöjä yhdenmukaistetaan ja kiinnitetään huomiota erityisesti englanniksi tiedottamiseen. Ylioppilaskunta rohkaisee myös ainejärjestöjä tiedottamaan englanniksi kielen tasoon katsomatta.

Tavoite 4: Tasa-arvoasioita edistetään yhteistyössä ainejärjestöjen kanssa

- Vuosittaisessa ainejärjestöjen koulutuspäivässä Riemupiirakassa keskustellaan suunnitelman pohjalta yhdenvertaisuus- ja tasa-arvoasioista kaikkia sektoreista

läpäisevästi. Riemupiirakassa on vuosittain vähintään lyhyehkö osuus, jossa keskustellaan jostain ajankohtaisesta tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusaiheesta.

- Ainejärjestöille tehdään tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman päivittämisen yhteydessä kysely, jonka tarkoituksena on selvittää, miten yhdenvertaisuus- ja tasa-arvoasioita on huomioitu ja edistetty vuoden aikana ainejärjestöjen omassa toiminnassa. Vastaamiseen kannustetaan esimerkiksi palkitsemalla vastanneita ainejärjestöjä yhteisöllisyyttä tukevilla illanvietoilla.
- Ainejärjestöt toimivat aktiivisesti tasa-arvon edistämiseksi omissa yhdistyksissään. Ylioppilaskunta antaa tietoa tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyön tueksi ja kannustaa ainejärjestöjä tasa-arvotyöhön.

Tavoite 5: Ylioppilaskunta tekee aktiivista vaikuttamistyötä yliopiston suuntaan tasa-arvon toteutumiseksi yliopiston toiminnoissa

- Yliopistolla on oma tasa-arvosuunnitelmansa sekä syrjinnän vastainen suunnitelma, joiden toteutumista LYY tukee.
- Ylioppilaskunta nimeää yliopiston tasa-arvotoimikuntaan opiskelijajäsenet, joiden kanssa pidetään yhteyttä ja tehdään yhteistyötä. Ylioppilaskunta kannustaa laajasti kaikkia tasa-arvotyöstä kiinnostuneita opiskelijoita hakeutumaan tehtäviin.

3. Häirintäyhdyshenkilötoiminta

Häirintää tai syrjintää kohdannut työntekijä, ylioppilaskunta-aktiivi tai opiskelija voi ottaa yhteyttä yliopiston häirintäyhdyshenkilöön tai ylioppilaskunnan häirintäyhdyshenkilöihin. LYYn häirintäyhdyshenkilötoiminta pohjaa *Häirintäyhdyshenkilöohjesääntöön*, joka päivitetään aina yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelman päivittämisen yhteydessä. Häirintäyhdyshenkilöohjesääntö jaetaan vuosittain ylioppilaskunnan uusille toimijoille. Ohjesäännön esittelystä vastaa edunvalvonta-asiantuntija. Häirintäyhdyshenkilötoiminnasta tiedotetaan selkeästi LYYn nettisivuilla, jotta häirintää kohdannut henkilö löytää tiedon ongelmista.

4. Arviointi, seuranta ja päivittäminen

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelma käydään läpi ja päivitetään joka kolmas vuosi. Suunnitelma uudistetaan arviointiraportin avulla, jonka tekee hallitus. Hallitus vie uuden suunnitelman edustajiston hyväksyttäväksi.

Suunnitelman perusteella opiskelijoille, yliopiston ja ylioppilaskunnan työntekijöille, hallitukselle ja edustajistolle voidaan tehdä kyselyjä, jonka tuloksia hyödynnetään suunnitelman päivittämisessä. Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvoasioita voidaan kysellä myös erillisinä kyselyinä (esimerkiksi kiusaamiskysely, hyvinvointikysely, osana jäsenkyselyä).

5. Lisätietoja

Yhdenvertaisuuden käsitteistä, määritteistä sekä lainsäädännöstä: www.yhdenvertaisuus.fi

Tasa-arvon käsitteistä, määritelmistä sekä lainsäädännöstä: www.tasa-arvo.fi

Esteettömyydestä: www.esteeton.fi

Hallintolain mukaisista hyvän hallinnon perusteista: Hallintolaki 6.6.2003/434, 2. Luku

Lapin yliopiston ylioppilaskunnan *Strategia2017*

Lapin yliopiston ylioppilaskunnan *Henkilöstösuunnitelma 2013-2014*

Ylioppilaskuntien työehtosopimus *YTES*

Lapin yliopiston ylioppilaskunnan *Häirintäyhdyshenkilöohjesääntö*

Lapin yliopiston ylioppilaskunnan *Tapahtumaopas*